

Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego

serdecznie zaprasza do wzięcia udziału w konferencji naukowej:

„DEFA – kinematografia kraju, którego nie ma albo co pozostało z tamtych lat?”

w dniach 26–27 października 2026 roku
w siedzibie Centrum we Wrocławiu przy ulicy Strażniczej 1–3.

Osiemdziesięciolecie powstania wytwórni Deutsche Film-AG (DEFA), założonej w 1946 roku przez radzieckie władze okupacyjne w Poczdamie-Babelsbergu (w miejscu przedwojennej UFY) skłania do szczególnej refleksji nad losami kultury filmowej wschodnich Niemiec.

DEFA pozostawała najpierw w radzieckiej strefie okupacyjnej Niemiec, przez 40 lat istnienia Niemieckiej Republiki Demokratycznej (1949–1989) była jedynym przedsiębiorstwem produkcyjno-filmowym wschodnich Niemiec, a po zjednoczeniu zdołała jeszcze przetrwać do roku 1992. I choć od 34 lat nie istnieje państwo, którego monopol w zakresie kina stanowiła, jej filmy zdają się przeżywać drugą młodość – odkrywane na nowo od Stanów Zjednoczonych po Australię.

Trudno się temu dziwić – dorobek DEFA jest ogromny: około 700 filmów fabularnych, 750 filmów animowanych oraz ponad dwa tysiące filmów dokumentalnych i krótkometrażowych, do których warto powracać nie tylko z powodów historycznofilmowych, ale także przez wzgląd na szczególną sytuację DEFA wśród kinematografii światowych. Tworzyła ona bowiem monopolistyczne centrum filmowe kraju graniczącego z innymi Niemcami – Republiką Federalną Niemiec, kraju z punktu widzenia partyjnej propagandy NRD wrogiego i obcego, którego obecność przez lata starano się ignorować bądź traktować jako zło konieczne. Trzeba też pamiętać o tym, że liczne filmy poczdamskiej wytwórni niedopuszczone na ekrany na mocy XI Plenum KC SED w 1965 roku (tzw. filmy królicze) i późniejsze „półkowniki” trafiały do kin dopiero wtedy, kiedy DEFA chyliła się już ku końcowi – na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku. Z drugiej strony, późne filmy DEFA – zaplanowane, rozpoczęte albo już nakręcone czy wręcz oczekujące na premiery – często pojawiały się na ekranach po upadku muru berlińskiego (choć jeszcze w NRD), a wiele z nich trafiło do rozpowszechniania dopiero po zjednoczeniu (w roku 1990 i w latach następnych). Ale DEFA była aktywna także w trakcie procesów zjednoczeniowych, kiedy drastycznej zmianie ulegało jej oblicze społeczne i artystyczne.

Wszystko to tworzyło wyjątkowe, jedyne w swoim rodzaju filmowe oblicze NRD (potem wschodnich landów Niemiec) – najpierw do czasu upadku muru, później w okresie przejściowym po jego upadku aż do chwili zjednoczenia Niemiec, wreszcie w nowym, zjednoczonym

państwie – Republice Federalnej Niemiec starych i nowych landów. Dla kultury filmowej oznacza to sytuację wyjątkową i niepowtarzalną w żadnym innym kraju i kręgu kulturowym, poznawczo atrakcyjną i wartą nieustającej refleksji.

Proponujemy zatem spotkanie w szerokiej formule tematycznej, która obejmowałaby między innymi następujące kwestie (dopuszczamy też inne ujęcia):

1. DEFA jako przedsiębiorstwo produkcyjno-filmowe.
2. DEFA w kontekście europejskich procesów społeczno-artystycznych.
3. Koprodukcje DEFY.
4. DEFA – świat rzeczy minionych.
5. Berlińskie filmy DEFY.
6. DEFA w radzieckiej strefie okupacyjnej (1946–1949).
7. Filmy późne DEFY.
8. Kanon DEFY – czy istnieje?
9. DEFA w konkurencji międzynarodowej.
10. Praca pamięci w schyłkowych filmach DEFY.
11. Adaptacje literackie DEFY.
12. Światy wyobrażone DEFY.
13. Wizerunki kobiet w filmach DEFY.
14. Osobowości twórcze DEFY.
15. Dystrybucja i widzowie filmów DEFY.
16. (Nie)popularność filmów DEFY.

Propozycje wystąpień (w preferowanym języku niemieckim) prosimy nadsyłać do dnia **10 lipca 2026 roku** na adresy mailowe:

- dr hab. Andrzej Dębski, prof. UW r.: andrzej.debski@uwr.edu.pl

- prof. dr hab. Andrzej Gwóźdź: gwan1@poczta.onet.pl

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo dokonywania wyboru wystąpień konferencyjnych.

Koszty podróży (koleją) oraz noclegu 26/27 października zostaną pokryte przez organizatorów.